

14.

Q. D. B. V.

OBSERVATIONES MEDICO-FORENSES SELECTAS

DE

LÆSIONIBVS EXTERNIS,
ABORTIVIS VENENIS AC
PHILTRIS

PRÆSIDE

PRO-RECTORE ACADEMIÆ MAGNIFICO

DN. FRIDERICO HOFFMANNO

ORDINIS MEDICI SENIORE ET h. t.
DECANO

ad d. Julii anni clbcccxxxix.

PRO GRADV DOCTORIS

RITE OBTINENDO

ERVDITORVM DISQVISIONI COMMITTET

GEBHARDVS JACOBVS SCHIRMERVS

WETTINA MAGDEBVRGICVS

HALAE MAGDEBVRGICAE,
Typis JOH. CHRISTIANI HILLIGERI, Acad. Typogr.

15

Q. D. B. N.
OBSERVATIONES MEDICO FORENSIS SIBI BCTAS

LA SIONIBVS EXTERNIS
ABORTIVIS VENIS AC
PHILTIS

TR. SIDE

PRO RECTORI ACADEMIAE MAGNARUM

DN. FRIDERICO HOFMANNNO

ORDINIS MEDICI SENIOR ET M. D.
DECANO

PRO GRADU DOCTORIS

GEBHARDVS JACOBVS SCHIRMERS

WITTE MAGEBURGAE

THEO. JOH. CHRISTIAN. HILGELI, A. S. P. R. O.
P. R. A. E. S. I. D. E. M. A. G. N. A. E.

OBSERVATIONES MEDICO-FORENSES
SELECTÆ
DE
LÆSIONIBVS EXTERNIS,
ABORTIVIS, VENENIS AC
PHILTRIS.

PROOEMIUM.

Anta artis salutaris dignitas, est arque potestas, ut non modo ad vitam cum sanitate tuendam morbosasque afflictiones persanandas salutaria suppeditet consilia atque auxilia, sed & Jureconsultis, in gravioribus casibus, ubi de hominis vita & morte, fama & felicitate agitur, viam monstrat & fundamentum suggerat, cui innitentes, ipsi postea quod justitia postulat decernere possint & exsequi.

A 2

Nemo

Nemo enim non novit, Iuris peritos semper, & quidem merito, Medici exquirere iudicium, quando tragicus quidam incidit casus & delictum in vitam & sanitatem alterius admissum, atque etiam prout medicum hoc fert decusum, poenam infligi a Iudice vel graviorem, vel mitiorem. Quod quidem Medicorum officium forense, quum versetur circa res maximi momenti; ipsi omnino serio sunt monendi, ne præcipitanter aut temerario, sed summa cum prudentia, circumspectione ac deliberatione eodem perfungantur, neque etiam ex opinione aut hypothese quicquam decernant, sed ex certis & inconcussa veritatis fundamentis, medicis æque ac chirurgicis iudicent, omniaque firmis ac demonstrativis rationibus corroborent. Nam egregie non minus quam vere monet TVLPIVS *lib. IV. cap. VII. plurimum*, inquit, *interest, sententiam suam haud leviter ferre, nedum in tam gravi casu amicitiae aut hostilitati quicquam dare, quin potius soli veritati litare, quæ ut semper recta, sic nunquam non iusta ac DEO grata est. Sit tibi religio nunquam iudicem in fraudem elicere. Neque enim minores poenas DEO dabit, qui insontem damnat, quam qui fontem dimittit.* Quare si forsan in re majoris momenti Medici & Physici ad iudicandum requisiti minus aptos ad hoc sese sentiant, satius est & conscientiae melius consulunt, si aut peritiores simul in consilium vocant, aut iudicium suspendunt & rogant, ut Facultati medicæ ad iudicium ferendum tradantur a-
cta. Non enim Iurisconsulti, ut Iudices, sed ipsi Medici per decusum suum, absolvunt, aut condemnant, ac si in promendo hoc falluntur, ille supremus iudex non

minus

minus sanguinem per injustam rei absolutionem inultum, quam infantis perperam damnati effusum, vindicabit certo. Ipsi vero etiam Iureconsulti, eapropter sunt monendi, ne semper fidant privatis Medicorum & Physicorum responsis, quippe qui saepe non sufficienter anatomica, chirurgica & rationali medica scientia sunt instructi, sed ut potius conscientiae rationem habentes, ab integro quodam collegio iudicium rogent antequam decretoriam suam ferant sententiam. Deinceps Medici in reddendis iudiciis saepe in eo delinquant, quod licet non falsa, ea tamen afferant, quae minus ad rem faciunt. Evenit hoc, uti novimus, haud raro quando Acta sine quaestionibus traduntur, Medici autem attente Acta non perlustrant, nec eapropter quid potissimum in quaestione sit & determinandum norunt, sed dubia dubiis, rationes steriles rationibus, allegata allegatis cumulant & aequivoça dictione efferunt, quod tamen certo definendum, ut postea iudicibus, rerum medicarum plerumque ignaris, difficile sit, vel intelligere allata & ex ambagibus in viam redire, tantum abest, ut in usum suum inde quicquam depromere possint. Ex quo quum errores saepe & confusiones oboriantur; semper omnino eo allaborandum est Medico, ut post curatam Actorum perlustrationem contentorumque considerationem, in quo cardo rei versetur perspiciat, sententiam suam perspicue & succincte promat eandemque solidis, claris & ad rem facientibus argumentis confirmet. Sed tum haec, tum alia, Medico forensi, tam facienda, quam vitanda, in hoc inaugurali specimine

mine uberius evolvere & monstrare nobis constitutum est, ita tamen, ut *selectas tantum observationes, de lesionibus externis, abortivis, venenis ac philtis* excerpamus omniaque luculentis ex *Ill. Dn. PRÆSIDIS* experientia depromptis exemplis illustremus ac confirmemus. Benignissimum *NUMEN* labori huic, publicæ utilitati destinato, annuat clementissime!

OBSERVATIO I.

CAdaveris inspectio absolute est necessaria, quando homo aspectu sanus, ita ab altero læditur, aut vulneratur, ut paulo post, vel intra horæ spatium, e vita discedat.

SCHOLION.

Versantur quidem nonnulli ex celeberrimis *JCTis*, ac inter hos etiam *FELTMANNVS* de *inspect. cadaver. cap. LIV. §. IV.* ea in opinione, ac si tum non opus esset inspectione & iudicio de absoluta lethali- tate, quum ipse effectus idem jam clarissime demonstraret. Sed tum etiam nihilominus instituendam esse sectionem & in mortis causam inquirendum, rationes urgent graves. Agitur enim hic de hominis vita, in quo negotio probationes debent esse quam clarissimæ, oculis autem & manibus, plus credendum esse, quam opinionibus, perhibuit jam *HIPPOCRATES*. Deinceps utique accidere potest & sæpius accidisse per experientiam constat, ut quispiam levi-

tes

ter, vel minimum non absolute lethali modo laesus, tamen exacto exiguo temporis spatio intereat, non ex laesione, sed delitescente interius alia causa. Meminit *Magn. Dn. PRÆSES* rustici Westphali, qui mensæ assidens & ab uxore contumeliosis verbis exceptus, frustum panis Westphalici, quem vocant Bonpurnickel, iratus arripuit & in uxoris triclinio exeuntis sinistram latus coniecit, eo cum effectu, ut illico male haberet & post aliquot horas inter animi deliquis obiret. Sectione facta, lien quidem disruptus & aliquot sanguinis coagulati & congrumati menturæ in abdominis cavo comparuerunt. Sed semina diu jam antea aspectu fuerat pallida & in iram prona, ipse quoque lien disruptus ingentis & præternaturalis erat magnitudinis. Hinc recte a Medico iudicatum: ob vasa adeo distenta, tunicamque per se tenui nimium expansam, facile dissiluisse lienem, nec ab ictu hoc, si status fuisset naturalis, potuisse disrumpi. Quo Jcti p. armoti, marito non ordinariam, sed extraordinariam, fustigationis poenam, decreverunt. Alium in dextro latere baculo aliquoties percussum, postea in sinistram latus cecidisse & brevi post obiisse, novit idem *Dn. PRÆSES*, ubi post mortem interiorius lien aliquot fissuris hians & copiosus coagulatus sanguis in ventre inventus, exterius autem in latere sinistro nulla sugillatio, sed in latere dextro. Neque tamen hæc mortis causa plagis, sed potius facta post eas lapsui tribuenda fuit, eo quod lien in homine totus ex vasis sanguiferis copiosus est coagmentatus & ob membranarum quibus cingitur tenuitatem facile potest rumpi, ex quo postea succedit sanguinis effusio lethalis. Halberstadii accidit, ut viro juveni, quadrato & robusto sanguineo, inter rixas cum sodalibus caput percuteretur cum cantharo ligneo, isque inde in lectum ob crapulam delatus mane inveniretur mortuus. Instituta sectione, vix levis sugilla-

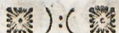
gillatio & cutis fangiatio a plaga observata, nec in capite, nec alijs corporis visceribus quicquam præter naturam inventum. Sed dissecto tandem corde, ingens in conspectum prodiit polyposum concrementum, arteriæ pulmonali firmiter impactum. Quod quia ostium pulmonalis arteriæ clausit, recte tum iudicium tulit *Dn. PRÆSES*, per iram & crapulam sanguinem valide fuisse commoratum, polypum e dextro cordis ventriculo abruptum, pulmonali arteriæ intrusum, sanguinis cursum interceptum & sic subitam mortem inductam. Caveant igitur Medici, ne perfunctorie inspiciant cadavera, nec eas tantum partes, quas proxime tetigit vulneratio, sed ut vicinas etiam, imo totum corpus omnesque ipsius partes, examini subiciant, quo sic tandem mortis causam inveniant veram & adæquatam.

OBSERVATIO II.

LAesiones absolute lethales, oppido paucæ sunt in genere, sed plures in specie, in alio scilicet atque alio individuo.

SCHOLIUM.

NAm læsio per se & absolute lethalis in genere dicitur ea, quæ vitam omnibus, semper & necessario admittit, cujuscunque ætatis, temperamenti, sexus & corporis constitutionis ac roboris sint, licet etiam optima quævis tempestive adhibeantur præsidia. Sic lethifera sunt paucæ læsiones & tantum eæ, quæ vasa sanguifera majora circa cor, pulmones & viscera interna afficiunt, quando cor ipsum perfoditur, caput & cerebrum circa nervorum principium, medullam oblongatam & spinalem, gravius læditur,

etur, aut ibi colligitur effusus humor, nec discutiendus, nec educendus ulla arte, sed putrescendo necans. Sed multæ vicissim occurrunt læsiones, quæ licet in genere non sint absolute mortifera, in illo tamen, in quod inciderunt individuo, moriendi necessitatem imponunt absolutam. Nam ex vero scribit CELSVS *lib. V. cap. XXVI. confert etiam aliquid & ætas, & corpus, & vitæ propositum, & anni tempus. Quia facilius sanescit puer, vel adolescens, quam senior, valens, quam infirmus; Neque nimis tenuis, neque nimis plenus, quam si alterum ex his est, integri habitus, quam corrupti.* Res patebit exemplis. Senex septuagenario major graviter vulneratur in pede dextro, a glande plumbea trajecta, tibiæ & fibulæ os frangitur & insignis succedit hæmorrhagia. Adest quidem illico Chirurgus peritus, qui sanguinis fluxum compescit & vulnus secundum regulas artis tractat. Nihilominus accedit corruptio, sphacelatio & quinto die mors ipsa. Lethum igitur intulit vulnus; non tamen in genere fuit absolute lethale. Sphacelus enim externus efficacibus remediis potest cohiberi, vel etiam pars illo affecta amputari & sic ne latius serpat putredo impediri. At in juvenili, robusto & valido corpore, id quidem commode perficitur, minime vero in senè, viribus fracto cujusque succi jam in putredinem proni, in quo nec sphacelati pedis amputationem instituerè licet, ob virium defectum & hæmorrhagiam subsequituram; quin licet operatio tentaretur, metus tamen superesset, ne in tanta succorum impuritate, repullularet sphacelosa corruptio, quum non insolens sit, vel lævem incisionem & læsionem tendinis, ex abscisso pedis clavo, sphacelationem attulisse lethalem. Quare rectum omnino iudicium; vulnus descriptum in hoc individuo fuisse absolute lethale, quia nulla certa demonstratione potest evinci, quod sanationem ullo modo fuisse admissurum.

B

Eadem

Eadem ratio etiam aliorum est vulnerum. Nam nec Medicus, nec medicamenta, nec Chirurgus, vulnus tantum curant & vitam servant, sed ipsius corporis natura, sive partium solidarum & fluidarum dispositio, optima & potissima, uti morborum interiorum, sic etiam læsionum externarum, est medicatrix; quam medens, si deficit, juvare, sublevare & impedimenta optati successus remove debet. Hæc si non satis valens est, sed per ætatem, nativam & hæreditariam dispositionem, per morbum prægressum crebrioresque animi affectus, languida est ac debilis, succi impuri, fibrarum robur remissum, corpus molle & spongiosum, læsiones inflictæ utique facile fiunt absolute lethales, licet Medicus, Chirurgus & adstantes omnia quæ ex usu contulerint.

OBSERVATIO. III.

Vulnera ut plurimum lethalia & propter naturæ bonitatem in quibusdam tantum sanata, in aliis cum lethali eventu occurrentia, non per accidens lethalia censenda.

SCHOLION.

Nihil in foro medico frequentius, quam ut mortuo vulnerato, rei defensor, suspectam reddere nitatur vulneris lethalitatem; idque, quamvis gravissimum, per accidens lethale fuisse contendat, allegatis ex Medicorum observatis multis raris sanationis fere miraculosæ exemplis. Sed magna inter vulnus ut plurimum, & per accidens

dens lethale intercedit differentia. Nam læsio per accidens lethalis ex se & sua natura nunquam ad mortem inferendam est sufficiens & in firmis æque ac infirmis sanationem recipere potest, ob intervenientes autem fortuitas quasdam causas ad eventum deducitur lethalem. Causæ etiam quæ mortem procurant, nec a læsionis, nec læsionis natura dependent, sed non naturales sunt & ab extra accidunt. Sic quando musculus temporalis aut pericranium læditur, id quidem non moriendi infert necessitatem, sed sanationi commodissimus est locus. Interim quando læsus frigori, vel ureati calori affectam partem exponit, aut impetuosius animo movetur, nec non quando in plethorico venæsectio omittitur, aut Chirurgus perperam medicationem instituit & acria atque stimulantia admoveret, mors excipit & læsio fit per accidens lethalis. Longe vero alia ratio est illarum læsionum, quæ graves & ad interficiendum sunt sufficientes. Nam si quandoque sanata commemorantur, id non vulneris levitati sanitatem admittente, sed peculiari prorsus naturæ robori tribuentium. Contra ea, quando lethalem sortiuntur eventum, naturales & intrinsecæ indeclinabiles, a vulneris & corporis debilioris natura pendentis causæ, subfunt, nec læsio ea propter tantum per accidens lethalis habenda. Ita sunt inter exempla, qui a vulneribus intestinorum tenuium, ventriculi, diaphragmatis, hepatis, convaluerunt, ob validum minusque exquisiti sensus corpus. Plures vicissim eodem modo vulnerati occubuerunt, licet nec in curatione, nec vitæ victusque regimine quicquam utile omisissum, & nocivum admissum, ex quo lethalis eventus posset derivari, tantum quod non tam eminens fuerit virium robur & superando tam gravi vulnere sufficiens. Miraculosa etiam sunt nonnulla exempla de cerebri cum membranis ipsius vulneribus, e quibus successively magna

cerebri portio exit, quæ tamen in plebeis & robustis hominibus sanata. Sed si ejusmodi vulnera corpori accidunt solito tantum robore pollente, tanto magis senili, aut infantili infirmo, nunquam non necant, nec ob rara sanationis exempla in his propter accidens lethalibus venditanda.

OBSERVATIO IV.

Dantur læsiones in se & sua natura non, sed tamen absolute lethales, quia ad ipsas sanandas non est accessus.

SCHOLIUM.

Non quidem omnia insanabilia vulnera, sunt absolute lethalia. Prostant enim exempla eorum, qui in hepate & intestinis vulnerati, per longum adhuc vitæ tempus, læsionem circumtulerunt non consolidatam. Nilominus verum manet, quod læsiones insigniores, uti sunt in vasis sanguineis, nisi medicina admoventur, necessario fiant lethales. Nam si quis in suprema femoris parte profundius paullo fuerit fauciatus & vasa ibi discurrentia ampliora dissecta, omnino lethale est, quia ob profunditatem stipticum non potest applicari, neque dissectum vas ligari, sed vitam cum sanguine effundi indeclinabile. Novimus etiam quendam tam leviter in abdomine fuisse fauciatus, ut vix pollicis crassitie penetrarit gladius, & tractato rite vulnere bene quoque habuisse functionesque iterum expedite successisse, post quadriduum autem ex improvise languescere & animo linqui coepisse, viribusque indies magis concidentibus, sexto die animam expirasse, inventa post mortem notabili cruoris

in

in abdominis cavo copia, quæ ex discisso omenti vase sensim profluxerat. Jam nemo affirmabit vulnus inflatum fuisse per se lethale, sed ampliari, sanguinis stillidium competci, vel vas fauciatum ligari potuisse. At Chirurgus conijcere non potuit, imprimis in principio, quum nullum urgeret symptoma, quod & quale vas, ac quidem in omento, fuerit læsum. Et licet etiam Chirurgus tentare voluisset ampliationem sectione, renuisset tamen procul dubio æger, nihil mali perferens. Ne dicam ejusmodi incisionem non semper periculi esse expertem. Atque adeo in morali hac, non physica, sanandi impossibilitate, quid decernendum sit, quæstio altioris indaginis Jctis decidenda

OBSERVATIO V.

QVandoque exigua admodum est læsionis nota, mors tamen inde subita.

SCHOLIUM.

Observantur animo plures ejusmodi casus. Meminit adhuc *Dn. PRÆSES*, quendam pugno fortius in scrobiculo cordis percussum, illico concidisse, & adhibitis frustra analepticis, sub animi deliquiis perisse. Post mortem, nec corruptio, nec sphacelus, nec sanguinis extravasatio, nec vasis ruptura inventa ulla, sed tantum macula nigricans thaleri ambitu in diaphragmate, ubi ensiformi cartilagini connectitur. Mors cito sequuta, plagam hanc ipsius causam fuisse prodit, sed quo pacto, tam levis uti visa fuit læsio, id efficere potuerit, primo intuitu in difficili esse videtur. Verum diaphragma pars exquisitius sentiens, ejusdemque actio ad respirationem, quæ

cum vite pari passu ambulat, est absolute necessaria. Ob sensum igitur acutum per pugni percussione[m] spasmus septo huic inductus, qui non modo ad universum nervosarum partium systema propagatus, sed & diaphragmatis motum sufflaminavit, quo cessante, cessavit & pulmonum & cordis motus cum vita necessario. Interim ne utiquam absolute asserere vellem, ejusmodi ictum, semper eundem, vel similem tantum producturum fore effectum in corporibus, quæ non adeo sensibilis & ad concipiendos spasmos pronæ dispositionis. Leve etiam erat vulnus, quod militi in ventre circa umbilicum tantum per integumenta erat gladio inflicto, intra quatrimum tamen lethale. Nam quum accepto ictu vehementer adhuc cum adversario rixaretur & corpus commoveret, sub inspiratione fortiori omenti particula in vulnus fuerat intrusa. Chirurgus pinguedinem vulnus claudentem esse putans, non reposuerat, sed emplastrum tantum apposuerat, nullumque periculum adesse declararat. Sed omenti incarceratione portio abiit in sphacelofam corruptionem, quæ latius serpens, eadem labe abdomen totum contentaque in ipso viscera affecit, tam subito ut æger quarto die interierit. Chirurgus culpam declinavit eo, quod omenti portio non ex vulnere apparuerit, sed hæserit inter membranas & musculos abdominis, ubi dijudicare & discernere non poterit, an profunde penetrarit vulnus, an vero occlusum fuerit omento. Interim reus, quia læsio intra quartum diem & fatalem terminum mortem attulit, capitis ab Jctis est damnatus, juste, an injuste, nobis non est definiendum. Neque prætereundum leve illud aspectu diaphragmatis vulnus, quod inter binas ultimas costas in substantiam septi ibi accreti vix ad duos digitos transversos gladio obtuso fuerat inflicto, sine ipsius perforatione & sine

nota-

notabili sanguinis effusione, post aliquot tamen horas sub
 cœlo frigido lethale, eo quod violentus inde diaphrag-
 mati spasmus inductus, quo respiratio non modo inter-
 clusa, sed & vasa amplissima per diaphragma transeuntia
 compressa, ut sanguis in laxa mesenterii compage & inter
 adiposam renis dextri tunicam, perrumpere fuerit coa-
 ctus, de quo pluribus videnda *Illustr. Dn. PRÆSIDIS Me-
 dic. consultar. Part. I. pag. 36.* Quin quandoque nec læsio,
 nec instrumentum lædens, externo aspectu morti infe-
 rendæ videntur apta & læsus tamen brevi perit. Novi-
 mus fistula tenui terrea fumigationi tabaci serviente,
 orbitam oculi inter pocula ex improvise fuisse pertusam,
 & quia os ibi tenuissimum, cerebrum ejusque basis pro-
 pinqua, citam a læsione subsequutam esse mortem,

OBSERVATIO. VI.

LÆsio per se non lethalis, sæpe ex
 ignorantia, aut defectu Chirurghi,
 mortem infert,

SCHOLION.

Non adeo infrequens hoc est in foro & praxi medico-
 chirurgica, nec adeo multum temporis effluxit, quum
 Facultati medicæ Acta transmissa, de vulnere caesum infli-
 cto in externa parte cubiti, ita ut eminens ossis humeri
 portio abscissa cum cute & carne esset pendula. Hæc læ-
 sio commode potuisset persanari, si remota abscissa parte,
 hæmorrhagia in loco obvio cohibita, balsimum vulnera-
 rium applicatum & epithemata discutientia defensiva fuis-
 sent

sent admota. Sed quia Chirurgus frustum pendulum iterum adducendo, viam ad sistendum sanguinis stillicidium præcluit, emplasticis suppurationem impedivit, nec defensiva appoluit, non modo cum ingenti virium lapsu hæmorrhagia sæpius recruduit, sed & ob ligatam arctius ne sanguis irrueret, supernam brachii partem, infra vulnus illud perfrigeratione & necrosi affectum est, ac læsus undecimo die exspiravit. Potest etiam contingere, ut vas majus arteriosum, vel venosum discindatur, in tibia, aut brachio, ubi commodus alius deligandi locus. Læsus autem qui extra urbem, aut in pago degit, ubi Chirurgus obtinendus, vel nullus, vel non peritus, ob hæmorrhagiam, alias per remedia & artem compescibilem, sub his vero circumstantiis effusum nimis & lethalem, perit. Quæstio est, an percutiens plecti possit pœna capitali? Interim si forsitan Chirurgus etiam non nihil quod utile esse potuisset, in vulnere lethum inferente omisisset, ea propter ipsi tamen soli non illi o mortis causa tribuenda, sed semper læsi corporis constitutio consideranda, & videndum, an, etiamsi omnia ex arte exquisite fuerint confecta, ipse potuisset seruari, vel secus? Atque etiam si casus fuerit dubius, læsi naturæ, an Chirurgi medicationi adscribendus fatalis eventus, medicum collegium, corporis vulnerati robur & rationem ignorans, in Chirurgum mortis causam per accidens conjicere nequit, licet reprehensione & pœna dignum judicet ipsum, quod non omnia ad sanationem ex arte proficua contulerit.

OBSERVATIO VII.

L Ethalitas vulneris, ex temporis quo læsus

læsus supervivit, diuturnitate æstimari nequit.

SCHOLION.

ESt quidem secundum legum civilium constitutionem novem dierum spatium, ille fatalis terminus, ex quo absoluta vulneris lethalitas judicatur. Sed vulnus per accidens lethale, interea mortem inferre posse, docuimus supra. Et quod in vulnere absolute lethali, funestus eventus longius, ad aliquot interdum hebdomades, protrahi queat, uberius per experientiam constat. Exemplo sit vulnus vesiculæ felleæ, quod absolute lethale, non tamen cito necat. Diu enim adhuc succedere possunt cordis & arteriarum, vitam sustinentes motus, & bilis exigua copiadestillans aliquandiu in abdominis cavo, vita superstitere, fluctuare. Sed quia vulnus nulla arte consolidandum & biliosus humor continuo effunditur in abdomen, temporis diuturnitate augetur nimis, & non modo tunicas intestinorum arrodit, sed & viscera alia corrumpit, atque adeo lentam mortem, post mensem & ultra necessitate affert indeclinabili. Nec dissimilis vulnerum œsophagi, ventriculi & intestinorum nec non lateorum ratio, quæ quum non proxime vitalem sanguinis progressum turbent, non cita mors excipit, sed post aliquot demum tempus, ob sensim factam succi alimentosi & chylosi exstillationem, corruptionem cum morte inferentem.

OBSERVATIO IIX.

Mortis causa in renunciatione curate distinguenda a causa lædente, semper-

C

per-

perque videndum, an illa, cū effectus,
ita comparata, ut adæquata sit huic, tan-
quam causæ efficienti.

SCHOLION.

HOc si observatur, facile patebit, an læsio per se attu-
lerit mortem, an vero causa eandem induxerit alia.
Nonnunquam enim læsis, eodem modo ac fanis, accidit
morbus, ex quo, quum moriuntur, causa perperam læ-
sioni tribuitur. Erat adolescens, qui baculo in pectore
circa quartam & quintam costam, cum levi duntaxat fu-
gillatione percussus, tertio die prævia horripilatione in-
cidit in febrem, accessit tussis sicca, respiratio difficilis,
quarto die sanguinis sputum, sputum tandem substitit &
septimo die occubuit. Post mortem in dextro latere, ubi
percussus erat, corruptus cruor & magna feri in pericardio
colluvies inventa. Hinc orta disceptatio, annon ex illata
læsione obierit. Sed per inquisitionem patuit, tum tem-
poris epidemium fuisse inter juniores pleuriticum mor-
bum, nec dubium esse, quin adolescentulus eodem decu-
buerit, quia non modo ordinarium pleuritis veræ sym-
ptoma, sputum quarto die cruentum, adfuit, sed & causæ
morbo huic inducendo aptæ, ira gravis & superingesta
frigida larga portio, innotuerunt. Plurimum itaque re-
fert, ut Medicus probe in circumstantias inquirat omnes,
quæ ad lethalem eventum conferre potuerunt, quo cer-
tus sit, nullam aliam causam, quam læsionem, intulisse le-
thum. Ante viginti circiter annos ordinij medico hujus
Academiæ tradebantur Acta, cum annexo baculo ex ligno
betula, crassitie pollicis, quo femina in collo & humeris
percussa, paullo post interierat, inventis quidem in col-
lo &

lo & humeris plagarum vestigiis, sed in capitis exterioribus, nulla adfuit sugillatio, fissura vel fractura, in cerebri autem ventriculis aliquot cochlearia sanguinis extravasati. Medicus qui sectioni præserat, extravasationem absolute lethalem fuisse edixit, quia nec per remedia pharmaceutica, nec chirurgica, removeri potuerit. Defensor suspectam hanc relationem eam ob rationem reddidit, quia læsa viva & satis adhuc valida aliquot milliaria pedibus emensa sit, quod facere non potuisset, si causa hæc lethifera adfuisset. Quare iudices a binis in Saxonia collegiis medicis academicis rogarunt iudicium, quæ vero in partes Medici transferunt & absolutam lethalitatem asseruerunt. Quum vero nobis tandem traderentur Acta, vidimus, a testibus depositum fuisse, defunctam laborasse mensium suppressione & sæpe etiam colica convulsiva, post verbera quoque conquestam esse de ingenti ventris dolore. Vnde pronunciamus: mortis causam fuisse quidem sine dubio sanguinem in ventriculos cerebri effusum, sed quod hæc mortis causa, proxime & immediate a plagis fuerit inducta, id esse in quæstione & non posse ullo modo demonstrari. Percussionem enim tantum in collo & humeris factam non tanti fuisse, ut potuerit in capitis interioribus tam lethiferum inducere effectum, sed feminam procul dubio interiisse apoplexia, dum commoto per iram sanguine eodemque per dolorificos in ventre spasmos ad caput impetuosis translato, tenera plexus choroidei vascula dissiluerint sanguinemque effuderint.

OBSERVATIO IX.

Medicus in relatione sua claras tantum
& certas sententiæ rationes allegare
debet;

debet; neutiquam vero reum conjecturis & præsumtionibus plus inculpare.

SCHOLION.

NVperius admodum id factum esse a Medico veterano reminiscitur, *Dn. PRÆSES*. Secuerat is fœtum per abortum septimo mense exclusum, jam tum quidem perfectum, sed flaccidum & quasi tabidum, comparente nulla in capite totoque corpore lethalis læsionis nota, pulmonibus etiam in aqua subsidentibus. Mater ex furtiva venere grvida occuluerat & negarat graviditatem, quinto mense post frequentes vomitus & anxietates, ob diætam insalubrem inciderat in tertianam, eamque post binas hebdomades piperis, & radice imperatoriæ ex aqua ardenti usu profligarat. Postea carceri mancipata conquesta fuerat de capitis dolore artuumque languore, appetitus prostratione, nec non dolore ischii & siti, ad quam fallendam aquam frigidam copiose ingurgitarat. Elapsis aliquot diebus accesserant ventris tormina & aquosus humor continuo e genitalibus stillarat, donec tandem fœtum primum, ac postea secundinas, remotis arbitris, sub atrocissimis doloribus excluderet. Medicus igitur in relatione sua iudicavit, ex circumstantiis in fœtu observatis probabili ratione esse concludendum, matrem per multa pellentia fœtum exturbare voluisse, hoc autem jam nimis adulto, irritum fuisse molimen, interim subtractum embryoni esse alimentum, ut contabuerit tandemque vivere desierit. Sed in Actis nihil plane fuit reperiendum, quo potuisset confirmari, matrem abortiva assumpsisse & veri potius fuit simillimum, ex insalubri diætâ succos redditos impuros, post tertianam non recte tractatam successisse lentum morbum

bum sanguinem & succos laudabiles confumentem foetui-
que subtrahentem, demumque per terrorem & iram ob
incarcerationem, esse inductum abortum. Quare ejus-
modi in casibus omnino necessarium, ut inquisitione fi-
nita, Acta transmittantur collegio medico. Sic enim ex
testimoniis innotescunt sæpe circumstantiæ, quæ ad de-
cisionem categoricam, absolutionem, aut condemnatio-
nem, multum faciunt, quæque Medicum renunciantem
a principio latuerunt.

OBSERVATIO X.

Medico, qui curationi læsi defuncti
præfuit, in propria causa testanti,
non semper fides habenda.

SCHOLION.

Medicus, qui læso medicatus est, hoc pereunte, abso-
lutam plerumque in usum vulneris lethalitatem, ne
se ipsum inculpet, quasi quicquam ad vitam servandam o-
miserit, aut quod noxium admiserit, licet sæpe culpæ
non expers sit, imprimis quum pauci ex junioribus, præ-
sertim Medicis ac Physicis, sufficienti polleant experien-
tia, ut sciant, quomodo graviter læsis per interna & ex-
terna recte sit succurrendum. Compertum id habet *Ill. Dn.*
PRÆSES exemplo cujusdam, in pectore, duobus transver-
sis digitis infra mammillam dextram, vulnerati. Effluxerat
ex hoc vulnere per aliquot dies sanguis purus, sanie po-
stea remixtus, sed non adeo copiosus. Medicus & Chi-
rurgus deficiente sputo cruento, non ex pulmonum vi-
scere, sed ex vulnere in obeso corpore prodire materiam

putarant vulnusque post tertiam hebdomadem ad consolidationem deduxerant. Sed consolidato ipso, tussis successit, spiratio difficilis, cum lento calore, copiosis sudoribus matutinis & æger quarta post hebdomade fati cessit. Dissecto cadavere, dextra thoracis cavitas magnam puris continuit copiam totusque ibi pulmo fere corruptus, niger & putridus comparuit, & procul dubio fanies, per consolidationem exitu præclusa & sanguini remixta, mortis causam præbuit. Alius in pulmone vulnerato, parum sanguinis sputo rejecit, cui Medicus decoctis traumaticis & adstringentibus occurrit, eoque cohibito, phthisis successit, pulmonis ulcus tandemque post duos menses mors ipsa. Medicus curationis artifex in sanabile fuisse malum testatus est; ego vero non sic. Nam ea tantum pulmonis vulnera sunt lethalia, quæ vasa majora lædunt, non vero levia, minores canales fauciantia. Prostant potius exempla, de pulmonum vulneribus, subsequente sputo cruento, tussi & difficili respiratione, quæ tamen perfecte sanata. Quia TVLPIVS *lib. II. cap. XVII. pag. 219.* memorat: frustum pulmonis uncias tres pendens fuisse abscissum, sine vitæ dispendio. Et PECHLIVS *in hist. vuln. thor. art. XXIII.* non tantum vulnus pulmonum, sed & partem lobuli decisam observavit, ægro convalescente. Quare culpa potius in usurpata sputum cruentum sistentia rejicienda, quibus sanguis substitit, sed in putredinem abiit & phthisicum morbum genuit.

OBSERVATIO XI.

Pulmonis in aqua subsidentia, non est infallibile foetus in utero mortui signum.

SCHO-

SCHOLION.

EMbryonem in utero non respirare, res est indubia. Pulmonis etiam vasculosum vesiculosumque viscus ab aëre atmosphærico expandi aptum, eapropter in uterino claustro collapsum, minus spatium occupare & ob id aqua specie gravius in hac subsidere, & vicissim, postquam extra uterum aër gravitate & elasticitate sua irruens compagem omnem diduxit majus spatium occupare, aqua levius reddi ac supernatare, id pariter certum. Sed quod Medici infanticidio imputato indubium venditarunt foetus in utero mortui signum, subsidenciam, id non adeo certum, sed fallax est. Novimus enim infans semper aliquot hebdomades extra uterum vivi & a matre melancholica suffocati, pulmones, aquæ injectos fundum petiisse. Ratio huius observationis in proclivi. In suffocatis scilicet, ob interclusum spiritum, sanguis ex uno ventriculo non potest transferri ad alterum, sed in pulmone congeritur, vascula numerosa farcit, coagulatur & præternaturalem gravitatem visceri huic conciliat. Medici itaque qui sectioni præest officium est, ut pulmonum corpus probe perlustret, & dispiciat, an vasa sanguine crassio sint facta, quod in embryone non accidit.

OBSERVATIO. III.

Non dantur pharmaca, simpliciter & absolute natura sua talia, quæ abortum procurant, sive foetum immaturum utero, expellunt.

SCHO.

SCHOLION.

A Bortiva pharmaca per se & sua natura talia, quæ si non in omnibus gravidis, tamen in plerisque foetum expellunt ut purgans alvina stercora, emeticum saburram e ventriculo & duodeno, diuretica urinam, sudorifera sudorem, plane negamus. Creditur hoc quidem vulgo & etiam a quibusdam Medicis perhibetur, uti jam olim ab HIPPOCRATE, DIOSCORIDE & PLINIO factum fuisse, literarum monumenta docent. Passim etiam hoc nomine nota sunt varia pharmaca, maximeque fabina, eius extractum & oleum, oleum terebinthinæ, balsamum sulphuris terebinthinatas, buccæ lauri, myrrha, crocus, elixir proprietatis Paracelsi, nec non purgantia acriora & emetica, item sanguinis missiones iteratæ & tertio præsertim & quarto mense institutæ. Neque negandum, ab his in copia usurpatis, proritatum quandoque fuisse abortum. Sed quod hoc non semper, sed raro & sub certa tantum corporis dispositione cooperante contingat, asserimus. Observarunt jam celeberrimi Medici, ROLFINKIVS, LVDOVICI & B. WEDELIVS, multas vomitoriis, purgantibus, emmenagogis validioribus, nec non venæsectione usas, foetum nihilominus legitimo partus tempore exclusisse sanum ac vegetum. Quot sunt feminæ tertio quæ secundo & a mense nam se perpetuam vomitionem experiuntur, neque tamen abortiunt. De am & venæsectione tertio mense instituta perhibet HIPPOCRATES, quod abortum cieat. Sed multas *Dn. PRÆSES* novit feminas, semper abortientes, nisi venæsectionem sub graviditate bis vel ter instituant. Abortus potius per convulsivum uteri motum succedit, nec unquam accidit, nisi hæmorrhagia ex ruptis in utero vasis præcedat. Quare, nisi talis in utero adsit dispositio, ut fibræ ipsius ad concipi-

concipiendos convulsivos motus sit apta & vasa a stagnante & infarcto sanguine facile perrumpantur, abortus fit nullus. Si vero vicissim adest hæc ad abortum dispositio, is levi ex causa, per impensiores corporis & animi commotionem, per oneris gestationem, lapsum in terram, usum medicamenti spirituosii exæstuantis, per morbum, præsertim febrem, sine causa alia manifesta, inducitur, tanto autem facilius, si purgans, aut emmenagogum validius fuerit assumptum. Quin impotentiam hanc pharmacorum foetum expellendi conspectius arguit, quod ne quidem ejusmodi medicamenta sint, quæ menses certo cieant, aut quacunque alia corporis ex parte sanguinem emoveant, nisi intrinseca quædam adsit dispositio atque proclivitas. Atque adeo quum abortus sine hæmorrhagia contingere nequeat, hanc autem in omnibus proritare non liceat, abortum etiam indiscretim provocari non posse, patet. Divinæ potius sapientiæ ac providentiæ tribuendum, quod non absoluta ejusmodi facultas & efficacia medicamenti indita, qua cædes innumeræ & infanticidia plurima patraturi fuissent homines improbi atque perversi. Possit quidem nostro huic asserto contrarium videri HIPPOCRATIS in *jurojurando* præceptum: ut Medici caveant a pessis vulvæ subditiciis abortivis. Verum nec HIPPOCRATES descripsit, nec nostro hoc tempore nota sunt medicamenta, quæ sine inflammatione & erosione id præstare possent. Atque etiam credibile est, in Græcia & calidioribus regionibus, feminas fuisse teneriores & ad abortum magis proclives, in nostris autem robustiores esse minusque exquisiti sensus. Notent autem hætenus allata Jureconsulti ac Judices, qui secundum legum criminalium rigorem, abactionem partus vitalis studio patratam, infanticidium censent eodemque modo utrumque delictum puniendum esse putant, quum licet animus malignus non abfuerit, ipsa etiam corporis natura & morbosa dispositio ad effectum obtinendum, plus con-

tulerit, quam medicament in ipsum. Teneant quoque in eodem hoc negotio, partum vitalem a Medicis tantum haberi illum, qui vivus extra uterum durare, aëris & alimentorum usū, potest, non vero embryonem quinque aut sex mensum, cujus partes nondum eam firmitudinem & perfectionem adeptæ, quæ ad circulationem humorum, sive vitam sustinendam, necessaria. Si vero vita eo sensu accipienda, ut denotet illum cordis sanguinisque motum, quo fœtus nutritur in utero & augetur, primo hic statim mense ad fit. Quo si per abortum ejicitur fœtus, an possit pro infanticidio haberi? nos quidem juris naturalis doctoribus determinandum relinquimus.

OBSERVATIO XIII.

Medicamina, quæ feminis sterilitatem, aut viris impotentiam conciliare apta, in rerum natura non existunt.

SCHOLIUM.

Vlgaris, sed falsa est opinio, dari in natura rerum nonnulla, quæ generationem in utroque sexu impedire possint, feminis virilis vim extinguendo & conceptionem feminæ impediendo. Veteres jam naturæ consulti DIOSCORIDES, PLINIVS, PAVLVS AEGINETA, nec non SCHOLA SALERNITANA, tribuorunt ejusmodi virtutem rutæ, agno, perperam casto dicto, quam *ayvos* jam denotet castum, nec non camphoræ. Sed hæc inter fabulas Veterum, solida & rationali Physices scientia destitutorum, referendæ. Saluberrima potius & præstantissima esse hæc variis in morbis remedia, nec unquam hunc ab ipsis observatum esse effectum, per experientiam constat. Multo minus autem veritati

re.

respondet, quod de camphora circumfertur, quasi odore impotentiam conciliet, quum TACKENIVS fidem faciat, Venetiis Pharmacopœum sublimasse camphoram, ipse tamen uxorem præter morem crebrius peperisse. Neque etiam castitas medicamenti obtineri potest ullis, sed animi continentia & objectorum declinatione, quæ sensus movere & ad libidinosos actus pellicere apta. Nec a contrario argumentari licet, quum prostant medicamina venera excitantia & semen augentia; ea propter etiam dari, quæ venerem extinguunt & semen minuunt. Illa enim, uti vinum generosum, decoctum succoladæ, piper, ostrea, radix nissi, satyrionis, ita sunt comparata, ut partim copiosum & spirituosum chylum, ex quo postea semen uberius & vividius, ingignant, partim etiam feminales, vesiculas & partes genitales stimulent, ex quo coeundi cupido. De his autem, licet non negandum sit, sine Cere & Baccho veteri dictorio frigere venerem, & esse nonnulla, ut nitrosa, acida & refrigerantia, quæ sanguinis intestinum motum & chyli proventum minuendo, veneris stimulos obtundunt, longe tamen alia ratio esse debet eorum mediorum, quæ viris impotentiam & feminis sterilitatem afferre possunt. Ad hoc enim obtinendum non sufficit ut feminis proventus minuatur, sed ut penitus tollatur, per ea quæ aut feminalia vasa cum testiculis prorsus constringunt & paralytica resolutione afficiunt, & in feminis, ut non modo sanguinis organus sedetur, sed & ejus affluxus ad ovaria & uterum prorsus interceptatur. Hujus virtutis media existere merito negatur, nisi forsitan sint venena, quæ tamen non tantum generandi potentiam, verum etiam totius corporis integritatem labefactant & destruant, idque morbis obnoxium reddunt, in quibus languet semper venus.

OBSERVATIO XIV.

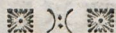
Multa pro venenis habita, talia non
D 2 sunt,

sunt, & multa venenata non æstimantur,
quæ tamen sunt,

SCHOLION.

SI relicta DIOSCORIDIS & PLINII monumenta evolvi-
mus, plura in venenorum classem relata esse offendi-
mus, quæ virulentam naturam non habent. Sic com-
muniter toxicis annumerantur sanguis tauri, calx viva,
vitriolum, antimonium crudum, auripigmentum, argentum
vivum, nec non a quibusdam adamantis & vitri pulvis,
quæ tamen sine noxa assumi possunt. Mercurius quip-
pe currens non modo innoxie, vel ad libram, ingerendus,
sed & præstabilis est virtutis, adversus truculentum pas-
sionis iliacæ malum, uti per ipsam constat experientiam.
Antimonium crudum spectatæ utilitatis remedium est
ad sanguinem repurgandum, sudorem movendum & ar-
thriticos atque rheumaticos dolores abigendos, tam in
pulvere, quam decocto oblatum. Sed quando ignem
experitur, eoque sulphuræa pars aufugit, & metallica
mercurialis, in regulum & vitrum abiens, remanet, tum
demum virulentam & emeticam facultatem nanciscitur.
Calx viva ex aqua decocta, optimum præbet tam inter-
num, quam externum remedium. Pulverem adamantis
eodem modo intestinorum tunicas, ac vitrum discinde-
re, eaque propter necare, fabulam sapit. Auripigmen-
tum quod Veteres dixerunt arsenicum, hodiernum a qui-
busdam perperam habetur pro arsenico flavo, quod ex
cobalto & sulphure conficitur, quum hoc sit artificia-
le, illud nativum. Falso etiam hoc auripigmentum ve-
nenum censetur lethiferum, quum experientia doceat,
illud innoxie ab animalibus & hominibus deglutiri pos-
se. Est potius similis fere naturæ & crasseos cum anti-
monio crudo, ipsiusque mineralis drastica portio ita par-
ticu-

ticulis sulphureis ligata est ac involuta, ut fibras nervas minus arrodere & lancinare queat. Pluribus id evicit *Dn. PRAESES* in responso inserto *Medicin. consult. tomo I, Dec. V. cas. VI.* & certum utique est, pinguis, sulphurea & oleosa, intimius venenis, etiam corrosivis, mixta, deleteriam eorum vim prorsus cicurare. Summum illud venenum arsenicum, si cum æquali portione sulphuris vivi miscetur, ambo igne liquata abeunt in massam rubicundam, eoque adeo venenata virtute orbatur, ut cani sine damno possit offerri. Neque minus error est, fontes veneno posse infici & venenatos reddi. Creditum id fuit imperante *Carolo, IV.* quum pestis saeviret mirifice & imputatum Judæis, quod fontes intoxicarint, qui eapropter Germania expulsi & in deserta relegati. Sed phycarum, chymicarum & medicarum rerum gnarus rerumque corporearum vires callens, ultro fatebitur, nec in rerum natura dari, nec per artificium parari posse ejusmodi res, quæ hunc præstent effectum. Falsissima etiam est traditio, tam penetrans & subtile venenum confici posse per artem, quod chartæ illitum, epistola huic inscripta resignata, legentem illico interficiat. Quod antiquissimis temporibus usuale fuit venenum, est cicuta ejusque succus inspissatus, ac nostro tempore in veneficiis plerumque adhibetur arsenicum. Quod, quia insipidum, clanculum potest ingeri, quum sublimatus mercurius corrosivæ sit virtutis, eaque propter non commode occultandus. Deinceps sunt in rerum natura nonnulla, quæ quidem plerumque venena esse non putantur, sed tamen vim necandi habent præsentissimam. Horum in numero est maxime carbonum vivorum fumus, qui in loco humiliori conclusus, syncope, suffocatione & apoplexia, brevi, licet ratione fere insensibili, necat. Confirmata est delateria hæc vis innumeris fere exemplis, incognitam vero etiam celebribus esse Medicis, testatum fecit tragicus ille casus, qui Jenæ nostra memoria accidit, de quo legendum

Dn. PRÆSIDIS scheidiasma, de *vapore carbonum vivorum nocentissimo*, cum iis, quæ *Tomo V. Dec. III. cas. V. Medicin. consultat.* nec non in *Tomo II. Medic. rat. system.* hoc de argumento exposita. Eundem venenatorum, licet plerumque esse non credantur, censum subeunt, saturnina, saturnus ipse, ipsius fumus, lithargyrium, minium, cerussa. Quamvis enim non cito & in minori dosi interficiunt, lenti tamen veneni vim habent, & aliquoties data, certam adducunt mortem. Graves illi & atroces morbi, convulsiva colica, paralytis & asthma convulsivum, quibus metallurgi gravissimæ excruciantur, non aliam habent causam, quam fumum saturni cum aëre haustum. Is enim non modo in pulmones descendit eosdemque stringendo & exsiccando respirationi facit ineptos, sed & in ventriculum defertur, ibique cum acido primarum viarum permixtus, facultatem contrahit infestam, nervosas fibras & tunicas cum minimis vasculis constringentem, quæ graves morbos ipsamque tandem mortem inducit, uti primus solide evicit **STOCKHAVSEN** de *noxio lithargyrii fumo*. Sunt quidem ex Medicis nonnulli nocentissima in saturno virtutis ignari, qui ad cohibendum seminis stillicidium ipsum quoque hecticum calorem, præparatum ex hoc metallo saccharum & antiphthasicam Grammanni tincturam laudant. Sed peritiores observarunt, inde alvum valide fuisse adstrictam & colicam convulsivam cum atrophia inductam, eaque propter usus horum jam fere exolevit penitus. Ex omnibus autem hætenus allatis, id teneant Medici: ut circumspecti sint in ferendo de veneficiis iudicio.

OBSERVATIO XV.

Arsenici validissimi veneni specifica
 Antidotus res simplicissima, pinguis
 nempe

nempe & oleosa, cum lacticiiniis, sufficienti copia data.

SCHOLION.

Observatio hæc per ipsam experientiam est certissima. Ponamus vero, porrexisse malitiosum hominem euidam cum alimentis arsenicum, licet non sufficiente ad necandum dosi, sed incipiente cum doloribus ventris & nausea veneni operatione, poenitentia duci, ad Medicum currere, veneficium manifestare & impense rogare, ut suppetias ferat, Medicum autem minus peritum ad exturbandum e stomacho venenum præbere emeticum sibiatum, eoque spasimum ventriculi & veneni vim intendere, toxicatum tandem sic perire, stomachi inflammatione & sphacelatione. Mors hoc in casu non tam veneno, quam Medici ignorantie tribuenda. Tum enim opportune adhuc deleterius effectus per certissimam oleosorum antidotum potuisset præscindi, sed artifex ignarus vomitorio vim veneni adauxit potius, quin dubium omnino est, annon forsân sola natura veneni parce oblatis vim superasset, si non datum fuisset emeticum. Est igitur dignum meditatione Jctorum argumentum, quo cum certa demonstratione ex æquo decernant: an, & quali poena, tam Medicus, quam veneficus, afficiendus?

OBSERVATIO XVI.

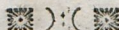
PHarmaca amorem conciliantia non dantur certa.

SCHOLION.

Vetus, sed erronea, in civili quoq; Jure obvia, est opinio, dari philtrea, sive pocula amatoria, quæ etiam venenis a quibusdam annumerantur & prisca Poeta effato;

Docent animis vinque furoris habent.

Recen-

Rece sentur hujus virtutis varia a RODERICO a CASTRO in *Med. polit. pag. 218.* nec non a SYLSTR. RATTRAJ in *adit. ad Sympath. rev.* inter quæ potiora semen virile, sanguis menstruus, cerebrum felis, item pulli afinini, virga lupi, scincus marinus, spuma in equarum inguine ex sudore generata. Sed omnia hæc non sunt venena, neque etiam ullo modo odium, vel amorem conciliare possunt. Nec in levi habendum hoc creatoris beneficium, quo deficiunt res, quorum abusus maximus & damna forent gravissima. Efficacissimum philtrum amabile objectum, quo adeo sæpe abripitur phantasia, ut amor sequatur plane insanus. Mirum certe, a solo aspectu, aut tantum concepta animo imagine, femellæ venustæ, illico genitales partes sanguine & succis copiose affluentibus irrigari & quasi animari. Quæ phantasiæ vis utique tanta est, quanta in medicamento est nullo, ad ciendos venereos stimulos. Non quidem negandum est, gloriari nonnunquam improbos homines, quod per media naturalia amorem procurare queant. Sed sublesta eorum fides, & dubitandum merito, quod unquam id effecerint, ac nonnisi ubi jam in cerebro dispositio quædam & occultus quidam amor in animo delituerit. Belladonnam etiam philtris conficiendis servire ferunt. Quæ quia solani species, venenum omnino est narcoticum, animum ob nubilans ac phantasiam pervertens. Vnde, si forsan phantasiæ jam inhæret amoris idea, in insanum amorem, & præsertim in feminis mobilioris phantasiæ, furorem uterinum eandem erumpere, veri est simile & facinus hoc gravi pœna dignissimum. Semper tamen necessarium est, ut a judice, qui inquisitioni veritatis præest, omnia investigentur cum cura, priusquam firmum quid statuatur. Quam in rem plura in *Dn. PRÆSIDIS Medicin. consult. Tom. I. Dec. III. Caf. IIX. pag. 142. sqq.* allata.

FINIS.

Uf 1397

ULB Halle 3
004 111 818

14.

Q. D. B. V.
OBSERVATIONES MEDICO-FORENSES SELECTAS
DE

LÆSIONIBVS EXTERNIS,
ABORTIVIS VENENIS AC
PHILTRIS

PRÆSIDE
PRO-RECTORE ACADEMIÆ MAGNIFICO
DN. FRIDERICO HOFFMANNO
ORDINIS MEDICI SENIORE ET h. t.
DECANO

ad d. Julii anni clobccxxxix.

PRO GRADV DOCTORIS
RITE OBTINENDO
ERVDITORVM DISQVISIIONI COMMITTET
GEBHARDVS JACOBVS SCHIRMERVS
WETTINA MAGDEBVRGICVS

HALAE MAGDEBVRGICAE,
Typis JOH. CHRISTIANI HILLIGERI, Acad. Typogr.